

**EWALUACJA PROGRAMU WSPIERANIA
RODZINY DLA GMINY TOMICE
ZA LATA 2016-2017**

Spis treści

1. WSTĘP	2
2. DIAGNOZA.....	3
2. 1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA.....	3
2. 2. SYSTEM EDUKACJI.....	5
2. 3. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	8
2. 4. POMOC SPOŁECZNA. ZAGROŻENIE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM.....	10
2. 5. CHARAKTERYSTYKA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GOSPODARSTW DOMOWYCH OBJĘTYCH ŚWIADCZENIAMI Z POMOCY SPOŁECZNEJ	13
2. 6. WIELOLETNI PROGRAM „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” NA LATA 2014 – 2020	14
3. OPIS TECHNIK I NARZĘDZI BADAWCZYCH	15
4. WNIOSKI Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ I REKOMENDACJE.....	15
5. WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ.....	21
6. SPIS TABEL I WYKRESÓW	23

1. WSTĘP

Raport ewaluacyjny dotyczący wdrażania w latach 2016 i 2017 Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Tomice na lata 2016-2018 został przygotowany na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomicach. Wykonawcą była firma „Geodiagnosis” – Anna Jagódka – Dudek. Zgodnie z przedmiotem zamówienia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomicach określił zakres realizowanej usługi obejmujący: opracowanie koncepcji badania ewaluacyjnego oraz odpowiadających jej kryteriów ewaluacji pytań badawczych w odniesieniu m. in. do poniższych zagadnień:

1. Jak przebiega realizacja Programu?
2. Jakie rezultaty przyniósł Program?
3. Czy rezultaty odpowiadają zakładanym celom strategicznym, kierunkom działań i przedsięwzięć?
4. Czy Program odpowiada na realne potrzeby grup docelowych?
5. Co należy zmienić aby poprawić skuteczność Programu?
6. Jakie działania należy podjąć w celu zwiększenia efektywności realizacji Programu?
7. Czy przyjęte wskaźniki realizacji celów Programu są adekwatne? Jeśli nie, jakie zmiany w tym przedmiocie powinny być przeprowadzone?

Celem zrealizowanego projektu badawczego zgodnie z oczekiwaniami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomicach była analiza zrealizowanych działań, celem dokonania oceny ich jakości, efektywności oraz trafności. Zakres prowadzonych badań został ponadto rozszerzony w obszarze realizacji o monitoring polegający na identyfikacji postępu osiągniętych rezultatów przedsięwzięcia.

W ramach opracowanego dokumentu Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Tomice na lata 2016-2018, wyznaczono cel generalny: „Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny” oraz na jego podstawie 4 priorytety, do których należały:

1. Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
2. Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
3. Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin
4. Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin

W ramach opracowanego dokumentu ewaluacji dokonano oceny skuteczności działań w/w celu generalnego oraz jego kierunków działań. Ewaluacja Programu Wspierania Rodziny dla

Gminy Tomice na lata 2016-2018 obejmowała tzw. kryteria oceny, mające za zadanie sprecyzować, pod jakim kątem chcemy ocenić wartość danego przedsięwzięcia. Na potrzeby badania wskazano następujące kryteria oceny:

Trafność: określa adekwatność planowanych celów interwencji i metod jej wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zdefiniowane w diagnozie.

Skuteczność: ocena stopnia realizacji zakładanych celów (czy osiągnięto, co zaplanowano), skuteczność użytych metod oraz wpływ czynników zewnętrznych na ostateczne efekty.

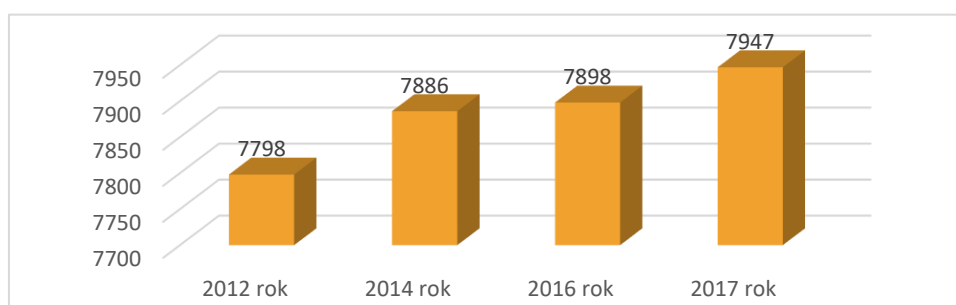
Cele badawcze związane były z inwentaryzacją i diagnozą problemów i zjawisk społecznych. Studiowanie dokumentów instytucji pozwoliło na dostarczenie wiedzy o faktach i wydarzeniach w gminie, o jednostkach oraz grupach społecznych, w których jednostka ta działa, realizuje swoje role i funkcje, które wypełnia w swoim życiu społecznym.

2. DIAGNOZA

2. 1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

Dane za 2017 rok przedstawiające charakterystykę demograficzną gminy pochodzą z Urzędu Gminy w Tomicach (osoby zameldowane na pobyt stały i czasowy wg stanu na dzień 31.12.2017 roku). Dane dotyczące mieszkańców gminy zostały podzielone wg wieku, płci oraz miejscowości zamieszkania.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Tomice w latach 2012-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG w Tomicach

Ogólna liczba mieszkańców gminy stale rośnie. W 2017 roku wyniosła 7947. W początkowym badaniu odnotowano 7798 mieszkańców. Zatem w latach 2012-2017 odnotowano zwiększenie się liczby zameldowanych mieszkańców Gminy Tomice o 149 osób. Ze względu na płeć, większość stanowiły kobiety tj. 51,% w 2016 roku i 51,2% w 2017 roku.

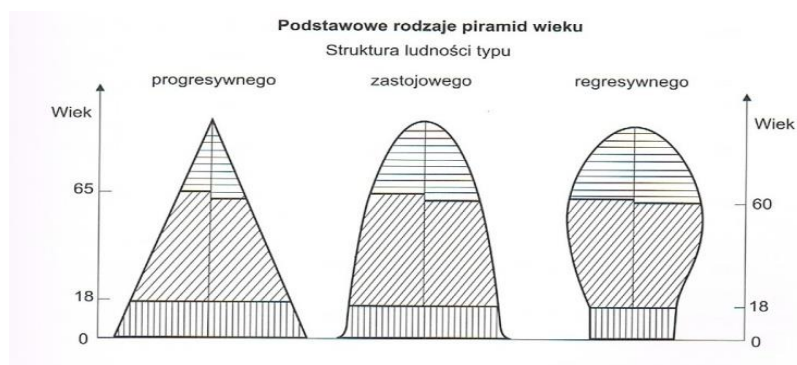
Kolejną cechą demograficzną, która została poddana analizie wtórnej w ramach badania monitorującego był wiek mieszkańców gminy. Mieszkańców zbadano pod kątem ekonomicznych grup wiekowych.¹ W roku badań podstawowych osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 22,5% mieszkańców. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 13,0%. W 2016 roku zmniejszył się nieznacznie udział osób w wieku przedprodukcyjnym do 21,8%, natomiast udział osób starszych uległ zwiększeniu do 14,1%. W 2017 roku nastąpiło zwiększenie się odsetka osób młodych do 22,0%, jak i również zwiększenie się odsetka osób starszych do 14,4%.

Modele struktury płci i wieku

Dokonując analizy demograficznej mieszkańców Gminy Tomice otrzymane wyniki porównano do modelu struktury ludności według płci i wieku zwanego piramidami wieku. Ich wykresy wraz z opisem zaprezentowano poniżej (wykres 2).

Model pierwszy progresywny wskazuje na społeczeństwo rozwijające się, gdzie przewagę stanowią osoby młode. Model ten charakteryzuje się dużym przyrostem naturalnym. Dominują kobiety w wieku 20–35 lat i mężczyźni w wieku 40–50 lat. W wieku powyżej 65 lat dominują kobiety. Drugi model – zastojowy, jest charakterystyczny dla społeczeństw, w których obserwuje się długie dożywanie seniorów – powyżej 15%. W tym modelu odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 25 %, zerowy przyrost naturalny, a wskaźniki urodzeń i zgonów są do siebie zbliżone. Trzeci model – regresywny, to społeczeństwo, w którym liczebność urodzeń jest mniejsza niż liczba zgonów, co w długotrwałej perspektywie może doprowadzić do wymarcia danej populacji.

Wykres 2. Podstawowe rodzaje struktur ludności według płci i wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie J.Z Holzer: *Demografia*. Warszawa 2003

¹ Ekonomiczne grupy wiekowe, to grupy ludności z uwagi na wiek zdolności do pracy tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 17 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 59 roku życia i mężczyźni od 18 do 64 roku życia oraz wiek poprodukcyjny w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia.

Biorąc pod uwagę dane z lat 2016-2017, jak również z lat ubiegłych, w Gminie Tomice występuje model progresywny. Na ten model wskazuje jednoznacznie: większa liczba osób młodych (22,0% ogółu badanej populacji) niż osób starszych (14,4 % ogółu populacji). Niepokojącym zjawiskiem demograficznym jest stałe powiększenie się udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym niewielkim wzroście odsetka osób młodych. Mimo tego zjawiska Gmina Tomice pozostaje nadal młodą demograficznie gminą.

Urodzenia i zgony

Na terenie Gminy Tomice w latach 2012-2017 odnotowywano coroczny wzrost liczby urodzeń. W 2012 roku liczba urodzonych dzieci wynosiła 84. W 2016 roku zanotowano 100 urodzeń, a w 2017 roku już 108. Z kolei liczba zgonów pozostawała na podobnym poziomie w badanych latach. W 2017 roku wyniosła 65. Analiza tych wskaźników pozwoliła określić Przyrost Naturalny oraz Współczynnik Przyrostu Naturalnego wyrażonego w procentach (%) na 100 mieszkańców. Wzrastający Przyrost Naturalny oraz wzrastający Współczynnik Przyrostu Naturalnego w badanych latach 2016-2017 jest zaskakujący w porównaniu z trendem ogólnopolskim, w którym odnotowuje się pokazane wskaźniki na poziomie ujemnym (jak również malejącym). W Gminie Tomice Współczynnik Przyrostu Naturalnego wyniósł w latach 2016-2017: WPN=0,5%.

Tabela 1. Liczba urodzeń i liczba zgonów oraz Wskaźnik Przyrostu Naturalnego w Gminie Tomice w latach 2012-2017

	Urodzenia	Zgony	PN	Współczynnik PN
2012 rok	84	60	24	0,3
2014 rok	93	58	35	0,4
2016 rok	100	58	42	0,5
2017 rok	108	65	43	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG w Tomicach

2. 2. SYSTEM EDUKACJI W GMINIE TOMICE

W Gminie Tomice obsługą placówek oświatowych zajmuje się Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół. Ze względu na przeprowadzone zmiany w systemie oświaty w Polsce, następuje w całym kraju stopniowe wygaszanie funkcjonowania dotychczasowych gimnazjów, co też ma miejsce na terenie Gminy Tomice. Z dniem 31.08.2017 roku zostało zlikwidowane Gimnazjum w Tomicach. Uczniowie, kończący naukę na etapie gimnazjalnym, etap ten kończą w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Tomicach, jako uczniowie klas gimnazjalnych. Ponadto zwiększyła się

liczba oddziałów przedszkolnych tj. w roku szkolnym 2014/2015 było 12 oddziałów przedszkolnych, następnie liczba ta zwiększyła się do 13 w roku szkolnym 2016/2017 oraz do 14 w roku szkolnym 2017/2018. Kolejną zmianą jaka dokonała się w latach objętych monitoringiem, było utworzenie Żłobka Gminnego w Tomicach. Został on utworzony na mocy Uchwały Nr XXVI/191/2017 Rady Gminy Tomice z dnia 28 kwietnia 2017².

Do istotnych zmian z zakresu oświaty na terenie Gminy Tomice należy zaliczyć zwiększenie się liczby dzieci w przedszkolach. W roku szkolnym 2014/2015 łączna liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wynosiła 270. Z kolei w roku szkolnym 2016/2017 zwiększyła się do 306, a następnie w roku 2017/2018 do 329. Szczegóły dotyczące liczby dzieci w poszczególnych przedszkolach przedstawia poniższa Tabela 2.

Tabela 2. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli samorządowych na terenie Gminy Tomice w latach 2014-2017

	2014/2015	2016/2017	2017/2018
Tomice	124	146	140
Radocza	16	25	46
Witanowice	73	74	75
Woźniki	57	61	68
Razem	270	306	329

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZEAS Tomice

Liczba dzieci uczących się w szkołach podstawowych zmniejszyła się z 532 odnotowanych w roku szkolnym 2014/2015 do 492 w 2016/2017. Następnie w 2017/2018 liczba uczniów wyniosła 587. Zwiększenie się liczby uczniów szkół podstawowych było związane bezpośrednio z reformą oświaty, która zakładała zwiększenie się liczby klas do 8. W związku z tym w roku szkolnym 2017/2018 w szkołach podstawowych uczyło się 7 klas (w poprzednich latach 6). Dodatkowo zmniejszeniu uległa liczba uczniów gimnazjum tj. z 532 gimnazjalistów uczących się w roku szkolnym 2014/2015 do 492 uczących się w roku 2016/2017. Uczniowie gimnazjum, którzy zostali przeniesieni w struktury Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Tomicach w roku szkolnym 2017/2018 to łącznie 187 osób.

Tabela 3. Liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Tomice w latach 2014-2017

Szkoła Podstawowa	2014/2015	2016/2017	2017/2018
ZSP Tomice	174	173	205
SP Radocza	115	93	107
ZSP Witanowice	118	113	132
SP Woźniki	125	113	143

² Uchwała Nr XXVI/191/2017 Rady Gminy Tomice z dnia 28 kwietnia 2017

Razem	532	492	587
Gimnazjum/ Oddział gimnazjalny w ZSP Tomice	269	273	187

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZEAS Tomice

Świetlice szkolne

Wszystkie szkoły na terenie Gminy Tomice posiadają świetlice szkolne. Najwięcej dzieci w roku szkolnym 2014/2015 korzystało ze świetlic w szkołach na terenie Tomic – łącznie 176 uczniów. Ogólna liczba uczniów przebywających na świetlicach w omawianym roku szkolnym wyniosła 357. W roku szkolnym 2016/2017 liczba dzieci przebywających w świetlicach wynosiła 341. W 2017/2018 omawiana liczba uległa zmniejszeniu do 223.

Tabela 4. Liczba uczniów przebywających na świetlicach w Gminie Tomice w latach 2014-2017

	2014/2015	2016/2017	2017/2018
ZSP Tomice oraz Gimnazjum Tomice	176	210	50
SP Radocza	50	35	37
ZSP Witanowice	75	55	87
SP Woźniki	56	41	49
Razem	357	341	223

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZEAS Tomice

Projekty i programy ze środków zewnętrznych

W szkołach na terenie Gminy Tomice realizowano w latach szkolnych 2016/2017 i 2017/2018 projekty skierowane do uczniów ww. placówek szkolnych. We wszystkich szkołach realizowano projekty uwzględniające naukę pływania dla dzieci np. „Już pływam”, „Umiem pływać”, czy też realizowano „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. W niemal wszystkich szkołach realizowano również projekty dotyczące prawidłowego żywienia np. „Owoce w szkole”, „Mleko w szkole”. Zestawienie realizowanych projektów zawiera poniższa Tabela 5.

Tabela 5. Realizacja projektów i programów ze środków zewnętrznych na terenie Gminy Tomice w latach 2016/2017 i 2017/2018

	Realizacja projektów zewnętrznych 2016/2017	Realizacja projektów zewnętrznych 2017/2018
ZSP Tomice- szkoła podstawowa	Mleko w szkole Owoce w szkole Już pływam	Modernizacja Kształcenia Zawodowego w Małopolsce II Mleko w szkole Owoce w szkole

	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa	Już pływam Aktywna tablica
Gimnazjum Tomice	Modernizacja Kształcenia Zawodowego w Małopolsce II Akcja Aktywizacja (OHP)	
SP Radocza	Modernizacja oddziałów przedszkolnych - kontynuacja; Pływam, Już pływam, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa	Pływam -2017, Aktywna tablica, Szkolny Klub Sportowy, Umiem pływać
ZSP Witanowice	Modernizacja oddziałów przedszkolnych - kontynuacja; Szkolny Klub Sportowy Owoce i warzywa w szkole Mleko z klasą Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa Czyste powietrze wokół nas Trzymaj formę Już pływam Moje pierwsze pływanie Magiczne kryształ Program profilaktyczny Cukierki Program profilaktyczny Saper	Bezpieczna Szkoła Cyfrowa Projekt- Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej +Powietrze bez śmieci Szkolny Klub Sportowy Program dla szkół (dotyczące mleka i owoców) Bieg po zdrowie Czyste powietrze wokół Trzymaj formę Moje pierwsze pływanie Umiem pływać Program profilaktyczny Magiczne kryształ Program profilaktyczny Cukierki Program profilaktyczny Saper
SP Woźniki	Modernizacja oddziałów przedszkolnych” kontynuacja; Narodowy program rozwoju czytelnictwa; Już pływam, Pływam, Działy i wspieramy (program prospołeczny – De Heus); Zintegrowana polityka bezpieczeństwa, Programy dla szkół - Mleko w szkole i owoce w szkole;	Pływam, Umiem pływać; Zintegrowana polityka bezpieczeństwa, Programy dla szkół – Mleko w szkole i owoce w szkole; kontynuacja, Aktywna Tablica

Źródło: opracowanie ZEAS Tomice

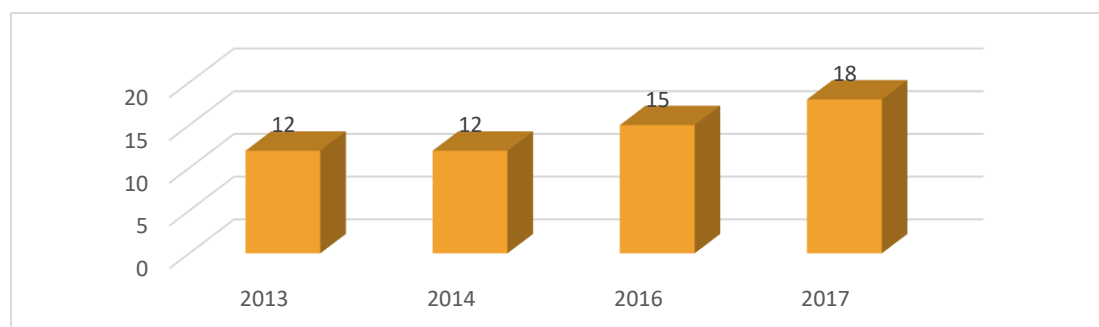
2. 3. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Celem Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Tomice jest przede wszystkim dobro dzieci, które potrzebują troski i pomocy ze strony dorosłych. Rodzina powinna zapewnić harmonijny rozwój, przyszłą samodzielność życiową, a także ochronę przysługujących im praw i wolności. Rodzina, która w znaczący sposób oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycji, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jednak nie wszystkie rodziny prawidłowo realizują zadania opiekuńczo – wychowawcze jak i również ekonomiczne. W dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy jak np. bezrobocie, uzależnienia, przemoc, brak umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, zaniedbanie, które zakłócają ich funkcjonowanie oraz

zaburzają prawidłowy rozwój dziecka i proces wychowawczy. Dzieci dorastające w dysfunkcyjnych rodzinach nabywają nieprawidłowe wzorce funkcjonowania. Wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych powinno mieć zatem charakter profilaktyczny. Pomoc dla rodzin można zapewnić powierzając asystentowi rodziny pracę z danym gospodarstwem domowym. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną. Praca z rodziną jest prowadzona także przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Liczba rodzin, które otrzymały pomoc w postaci asystenta rodziny w Gminie Tomice wzrastała - począwszy od danych z 2013 roku, w którym wyniosła 12. Następnie wzrosła do 15 w 2016 roku oraz 18 w 2017 roku.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny na terenie Gminy Tomice w latach 2013-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Tomice

Asystent rodziny pracował z rodziną na podstawie stworzonego indywidualnego planu pracy z rodziną, w którym określone zostały cele główne i szczegółowe pracy oraz przewidywany efekt podjętych działań. Plan ten był aktualizowany co 3 miesiące. Spośród 18 rodzin wspieranych przez asystenta w 2017 roku, 14 z nich to rodziny pełne, a 4 niepełne. Podstawowym kryterium skierowania rodziny przez pracownika socjalnego do współpracy z asystentem rodziny był problemy w wykonywaniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych względem dzieci oraz niskie umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Do problemów należały również: trudne warunki mieszkaniowe, niska dbałość o higienę, brak autorytetów ze strony rodziców, nieumiejętność dostosowania postaw rodzicielskich do wieku dziecka, brak konsekwencji wychowawczej, przemoc w rodzinie, alkoholizm, niepełnosprawność, ubóstwo.

W roku 2017 asystent zakończył współpracę z 7 rodzinami. Trzy rodziny zakończyły współpracę z asystentem rodziny poprzez osiągnięcie założonych celów i przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny.

Rodziny zastępcze

W latach 2014-2017 ogólna liczba rodzin zastępczych wynosiła 6. W 2017 roku wzrosła do 7. Wg podziału rodzin zastępczych, na terenie Gminy Tomice funkcjonowały 2 rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem w 2016 roku oraz 3 w 2017 roku, także 3 rodziny zastępcze niezawodowe i rodzinny dom dziecka. Szczegóły zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 6. Liczba rodzin zastępczych działających na terenie Gminy Tomice w latach 2014-2017

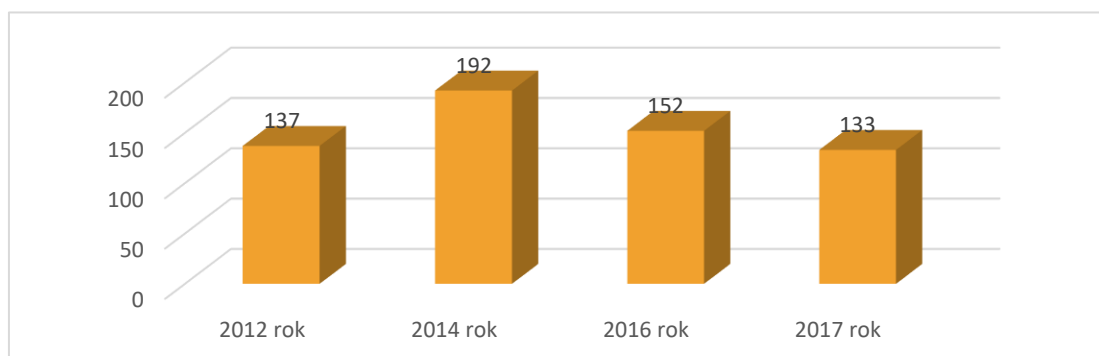
	2014 rok	2016 rok	2017 rok
Liczba rodzin zastępczych ogółem	6	6	7
Rodziny zastępcze spokrewnione	2	2	3
Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	4	3	4
Rodziny zastępcze niezawodowe	3	3	3
Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych	3	0	0
Rodzinny dom dziecka	1	1	1
Liczba dzieci w rodzinnym domu dziecka	6	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

2. 4. POMOC SPOŁECZNA. ZAGROŻENIE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

W przeprowadzonym monitoringu za lata 2016-2017 dostrzegalne są wahania w zakresie liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Tomicach. W 2012 roku liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej wyniosła 137, następnie wzrosła do 192 w 2014 roku. W kolejnych latach następował coroczny spadek rodzin korzystających ze wsparcia do 152 w 2016 roku oraz do 133 w 2017 roku.

Wykres 4. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną przez GOPS Tomice w latach 2012-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Tomice

Największy odsetek wśród rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy w GOPS w Tomicach stanowiły tzw. rodziny jednoosobowe. Ich udział procentowy spośród ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2017 wynosił odpowiednio 24,3% i 33,1%. Dane wskazały na tendencję wzrostową badanego wskaźnika począwszy od 2012 roku. Gospodarstwa trzy i czteroosobowe na przełomie ostatnich dwóch lat wykazują w tym względzie tendencję malejącą (rodziny trzyosobowe: 2016 rok – 14,5 %, 2017 rok – 9,0 %, rodziny czteroosobowe: 2016 rok – 15,2 %, 2017 rok – 8,3 %). Na podstawie danych zawartych w tabeli poniżej można wywnioskować, że sytuacja materialna wśród rodzin trzyosobowych i czteroosobowych uległa poprawie. Wskazuje na to tendencja spadkowa w udziale procentowym wszystkich rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2016 – 2017. Zauważono również, że wzrósł odsetek rodzin 5 osobowych. Wynosił on na początku badania 10,2%, a w latach monitorowanych już 15,8% w 2016 roku i 17,3% w 2017 roku. Rodziny, w których funkcjonowało 6 osób i więcej stanowiły w 2012 roku 21,2%, a w 2017 roku ich udział zmniejszył się do 12,0%.

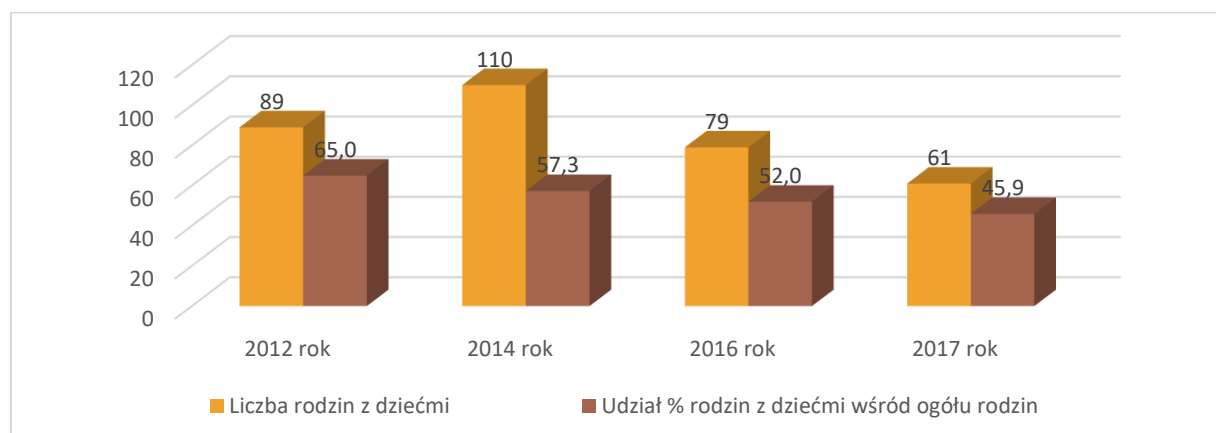
Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Tomice w latach 2012-2017

	2012 rok		2014 rok		2016 rok		2017 rok	
	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%
1 osoba w rodzinie	26	19,0	42	21,9	37	24,3	44	33,1
2 osoby w rodzinie	23	16,8	33	17,2	25	16,4	27	20,3
3 osoby w rodzinie	22	16,0	26	13,5	22	14,5	12	9,0
4 osoby w rodzinie	23	16,8	39	20,3	23	15,2	11	8,3
5 osób w rodzinie	14	10,2	21	10,9	24	15,8	23	17,3
6 i więcej osób w rodzinie	29	21,2	31	16,1	21	13,8	16	12,0
RAZEM:	137	100	192	100	152	100,0	133	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Tomice

Udział rodzin z dziećmi, które korzystały z pomocy i wsparcia GOPS Tomice zmniejszał się w badanych latach. Początkowo to głównie rodziny z dziećmi były dominującą grupą GOPS, stanowiąc 65,0% rodzin. W 2016 roku ponad połowa rodzin to rodziny z dziećmi. W 2017 roku odsetek omawianej grupy zmniejszył się do 45,9%.

Wykres 5. Liczba rodzin z dziećmi oraz udział procentowy wśród ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Tomice w latach 2012-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Tomice

Struktura rodzin z dziećmi nie uległa w badanych latach zasadniczej zmianie, bowiem największy odsetek stanowiły rodziny z 2 dziećmi. Rodziny z 3 dziećmi stanowiły ponad 27% wśród ogółu rodzin z dziećmi w latach 2016-2017. Ich udział wzrósł w porównaniu do badań z 2012 roku.

Tabela 8. Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Tomice w latach 2012-2017, wg liczby dzieci w rodzinie

Liczba dzieci w rodzinie	2012 rok		2014 rok		2016 rok		2017 rok	
	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%
1 dziecko	28	31,5	27	24,5	22	27,8	16	26,2
2 dzieci	27	30,3	41	37,3	23	29,1	19	31,1
3 dzieci	17	19,1	22	20	22	27,8	17	27,9
4 dzieci	9	10,1	11	10	7	8,9	5	8,2
5 dzieci	5	5,6	5	4,5	1	1,3	1	1,6
6 dzieci	3	3,4	4	3,6	3	3,8	2	3,3
7 i więcej	0	0	0	0	1	1,3	1	1,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Tomice

Skład gospodarstwa domowego (typ rodziny – pełna, niepełna), to kolejna cecha poddana analizie statystyczno-socjologicznej. W monitorowanym 2016 roku rodziny niepełne stanowiły 11,2% ogółu rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Tomicach, a w 2017 roku odsetek ten wynosił 12,8% (liczba rodzin niepełnych nie zmieniła się wynosząc 17). Dominowały rodziny niepełne z 1 dzieckiem. Odsetek w 2016 roku tych rodzin wyniósł 64,7%, a w 2017 roku wynosił 47,1%.

Tabela 9. Liczba rodzin niepełnych oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Tomice w latach 2012-2017

	2012 rok		2014 rok		2016 rok		2017 rok	
	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%
1 dziecko	13	54,2	10	47,6	11	64,7	8	47,1
2 dzieci	5	20,8	8	38,1	4	23,5	7	41,1
3 dzieci	2	8,3	1	4,8	1	5,9	0	0,0
4 dzieci i	4	16,7	2	9,5	1	5,9	2	11,8
Razem	24	100	21	100	17	100,0	17	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Tomice

2. 5. CHARAKTERYSTYKA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GOSPODARSTW DOMOWYCH OBJĘTYCH ŚWIADCZENIAMI Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Istotnym elementem diagnozy jest próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców Gminy Tomice. Badanie porównawcze obejmowało lata 2012-2017. Struktura problemów społecznych w badanych latach została zamieszczona w poniższej tabeli. Badania wskazały na stopniowe zmniejszanie się odsetka rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. W 2016 roku z tego powodu łącznie otrzymało pomoc 75 rodzin, co stanowiło 49,3% ogółu wszystkich rodzin, które skorzystały ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomicach. W 2017 roku 41,4% rodzin otrzymało pomoc z tego powodu (55 rodzin). Analiza danych wskazała, że z roku na rok maleje odsetek rodzin, w których występował problem bezrobocia jednego z członków rodziny. Badanie podstawowe wskazało na udział 49,6% rodzin z tym problemem, badanie w roku 2016 na udział 38,2%, a badanie z 2017 roku na udział 30,1%. Można zauważyć również stopniowe i dalsze pomniejszanie się udziału procentowego rodzin wykazujących bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W 2016 roku udział tych rodzin wyniósł 32,2% ogółu, a w 2017 roku już tylko 13,5%. Wśród rodzin borykających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny niepełne stanowiły 3,0%, a rodziny wielodzietne stanowiły 4,5% w 2017 roku. Niepokojącym natomiast zjawiskiem jest utrzymujący się wysoki odsetek rodzin korzystających z pomocy, w których występuję niepełnosprawność bądź przynajmniej jeden z członków rodziny choruje przewlekłe. W 2017 roku oprócz ubóstwa, to właśnie problem występującej niepełnosprawności w rodzinach był dominujący. Będzie on prawdopodobnie w najbliższych latach ulegał dalszemu wzrostowi. Również zaobserwowano stopniowy wzrost odsetka osób długotrwale bądź też przewlekłe chorych. Odsetek rodzin, w których funkcjonują osoby długotrwale chore lub przewlekłe chore wyniósł w 2016 roku 21,7%, a w 2017 roku 28,6%.

Tabela 10. Dominujące powody korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Tomice w latach 2012-2017

	2012 rok		2014 rok		2016 rok		2017 rok	
	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%
Ubóstwo	82	59,9	90	46,9	75	49,3	55	41,4
Bezdomność	3	2,2	1	0,5	1	0,7	2	1,5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	15	10,9	33	17,2	35	23,0	26	19,5
Bezrobocie	68	49,6	76	39,6	58	38,2	40	30,1
Niepełnosprawność	35	25,5	43	22,4	48	31,6	55	41,4
Długotrwała lub ciężka choroba	20	14,6	25	13	33	21,7	38	28,6
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	51	37,2	65	33,9	49	32,2	18	13,5
W tym: rodziny niepełne	23	16,8	28	14,6	17	11,2	4	3,0
W tym: rodziny wielodzietne	19	13,9	25	13	20	13,2	6	4,5
Przemoc w rodzinie	2	1,5	2	1	7	4,6	2	1,5
Alkoholizm	5	3,6	10	5,2	6	3,9	10	7,5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1,5	3	1,6	1	0,7	1	0,8
Zdarzenie losowe	2	1,5	16	8,3	1	0,7	0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS Tomice

2. 6. WIELOLETNI PROGRAM „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” NA LATA 2014 – 2020

Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W związku z powyższym liczbą osób objętych pomocą w ramach ww. Programu jest istotnym wskaźnikiem dotyczącym wykluczenia społecznego wśród mieszkańców gminy.

W 2014 roku łącznie 169 osób zostało objętych wsparciem w formie posiłku w ramach w/w Programu. W 2016 roku liczba ta zmniejszyła się do 140, a w 2017 roku do 107.

3. OPIS TECHNIK I NARZĘDZI BADAWCZYCH

Raport z ewaluacji Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Tomice za lata 2016-2017 został przygotowany na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomicach. W dokumencie ewaluacji Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Tomice za lata 2016-2017 przeprowadzono tzw. analizę „Desk research” - analizę już istniejących dostępnych danych pochodzących z różnych źródeł oraz ich badanie wtórne na potrzeby założonych celów badawczych. Wykorzystano dane z następujących instytucji: Urząd Gminy Tomice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomicach, Gminny Ośrodek Kultury w Tomicach, Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół w Tomicach. Do opracowania niniejszej ewaluacji wykorzystano następujące sprawozdania: sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, zestawienie statystyczne zawierające informacje o liczbie zamieszkałych na stałe mieszkańców Gminy Tomice wg miejscowości i płci, zestawienie tabelaryczne dotyczące liczby zorganizowanych imprez przez Ośrodek Kultury w Tomicach, zestawienie dotyczące struktury oświaty w Gminie Tomice, ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdanie z realizacji programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania", zestawienie statystyczne zawierające dane dotyczące pieczy zastępczej tj. liczby rodzin i przebywających w nich dzieci z terenu Gminy Tomice, sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2017 rok oraz potrzeby związane z realizacją zadań.

4. WNIOSKI Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ I REKOMENDACJE

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, placówkami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Na terenie Gminy Tomice rokrocznie obserwuje się wzrost liczby mieszkańców. Tendencja wzrostowa liczby mieszkańców przekłada się na inne polityki społeczne, powoduje wiele wyzwań organizacyjnych, zaczynając od edukacji, poprzez politykę zatrudnieniową i rynku pracy, politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej, politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej czy też politykę w zakresie ochrony zdrowia. Ważne jest również wskazanie, które grupy wiekowe mieszkańców powodują wzrost ogólnej liczby osób zamieszkałych i do jakiej grupy odbiorców należy kierować konkretne zadania. Na terenie Gminy Tomice obecnie wyższy jest

udział grupy osób w wieku przedprodukcyjnym, w stosunku do grupy osób w wieku poprodukcyjnym. W związku z dużą liczbą urodzeń, zwiększa się liczba rodzin wielodzietnych, oraz w ogólne liczba rodzin z dziećmi. Rodzina szczególnie oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycji, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Może skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom zarówno w okresie dzieciństwa jak i w okresie dojrzewania młodzieży. Z badań wynika, że pomimo wzrostu liczby urodzeń, jak i utrzymywania się stałej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, na terenie Gminy Tomice nie wzrasta liczba rodzin z dziećmi, którzy zwracają się o wsparcie do GOPS. Znaczący to tylko, że sytuacja materialna rodzin z dziećmi na terenie Gminy Tomice poprawiła się w ostatnich latach. Wprowadzono wiele nowych rozwiązań wspierających rodziny z dziećmi. W latach 2013–2017 wprowadzono: urlopy rodzicielskie, świadczenia rodzicielskie, Kartę Dużej Rodziny, mechanizm złotówka za złotówkę, Program Rodzina 500 +, Program Za Życiem, zmiany w ulgach podatkowych na dzieci.

Jednym z następstw wzrostu urodzeń w Gminie Tomice, jest zwiększenie się liczby dzieci w przedszkolach. Gmina podjęła również działania dla młodszych dzieci, tworząc Żłobek Gminny. Zauważa się również, że placówki oświatowe działają prężnie, poprzez realizowanie licznych projektów ze środków zewnętrznych oraz podejmowanie innych działań edukacyjnych i profilaktycznych przy współpracy z Ośrodkiem Kultury i tutejszym Urzędem Gminy. W placówkach na terenie Gminy Tomice działają świetlice szkolne. Obecnie jest ich 4.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Na terenie Gminy Tomice nie ma placówki tego typu, która zapewniałaby opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań dzieciom, których rodzice borykają się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Jest to zatem konieczne, zwłaszcza przy rosnącej liczbie dzieci (również tych, których rodzice korzystają z pomocy społecznej). „Wsparcie (w placówce) powinno być zindywidualizowane, elastyczne, świadczone lokalnie, jak najbliżej miejsca zamieszkania rodziny i dziecka przy zachowaniu właściwej koordynacji i wymiany

informacji na danym terenie (ważnej dla systemowości i kompleksowości wsparcia oraz standaryzacji pomocy”³.

W ramach polityki w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej, zauważono utrzymywanie się na podobnym poziomie liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Tomice. Jednak zmiany dokonują się w samej strukturze tych rodzin, tj. liczby osób w rodzinie, a także występujących problemów z którymi te rodziny się zmagają. Następuje wzrost odsetka rodzin jednoosobowych i dwuosobowych, a spadek odsetka rodzin trzy i czterosobowych. Dominującymi problemami rodzin wymagających wsparcia ze strony pomocy społecznej są obecnie: niepełnosprawność i długotrwała choroba. Odsetek tych rodzin w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej wzrasta. Należy podjąć działania głównie dla osób samotnych, starszych, przewlekle chorych jak i niepełnosprawnych. Należy również zadbać o rodziny, w których występują niepełnosprawne dzieci. Rodziny zmagające się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wymagają dalszego wsparcia, które zapewniane jest między innymi dzięki asystantom rodziny. Zapotrzebowanie na usługi asystenta rodziny wzrasta, dlatego należy pomóc tym rodzinom, również poprzez działania instytucjonalne i pozainstytucjonalne. W Gminie Tomice następuje wzrost liczby rodzin objętych usługami asystenta.

Celem projektu badawczego była analiza zrealizowanych działań oraz odniesienie się do poniższych pytań badawczych. Po dokonaniu analizy otrzymano następujące odpowiedzi na pytania badawcze:

1. Jak przebiega realizacja Programu?

Realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Tomice na lata 2016-2018 przebiega prawidłowo. Podejmowane są czynności zgodnie z zaplanowanymi celami i kierunkami działań.

2. Jakie rezultaty przyniósł Program?

Celem generalnym Program jest „Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny”. W ramach celu generalnego określone zostały cele szczegółowe: I - Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, II – Tworzenie systemu edukacji

³ Rekomendacje do prowadzenia placówek wsparcia dziennego na terenie Małopolski, Załącznik nr 1 do Uchwały nr 253/2017 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 23 lutego 2017 r

i wspierania rodziny, III - Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin, IV - Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin.

W obszarze Kierunku I na terenie Gminy Tomice czas pozalekcyjny dla dzieci był organizowany we wszystkich placówkach oświatowych (5 placówkach w 2016 roku, a po likwidacji gimnazjum w 2017 w 4 placówkach). Ośrodek Kultury organizował liczne zajęcia kulturalne, organizowano również imprezy sportowe.

Przedsięwzięciami w ramach Kierunku 2, które były realizowane na terenie Gminy Tomice były: wsparcie rodzin przez asystenta rodziny, realizacja pracy socjalnej z rodziną, zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo, monitoring sytuacji dziecka i rodziny, dostępność poradnictwa psychologicznego dla rodzin.

Kierunek działań 3 dotyczył tworzenia warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin. W Gminie Tomice organizowano festyny rodzinne i rodzinne zawody sportowe.

W ramach kierunku działań 4 realizowano system stypendialny dla dzieci i młodzieży, wypłacano świadczenia w ramach Programu Rodzina 500+ oraz wydawano Kartę Dużej Rodziny. GOPS wypłacał świadczenia rodzinom przejawiającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewniał dostęp do systemu świadczeń rodzinnych.

Czy rezultaty odpowiadają zakładanym celom?

Jak wynika z przeprowadzonej analizy danych oraz oceny dotychczasowych działań, wszystkie rezultaty odpowiadają zakładanym celom. Zastosowano tzw. kryteria oceny tj. trafność i skuteczność, mające za zadanie sprecyzować, pod jakim kątem chcemy ocenić wartość danego przedsięwzięcia. Dane dotyczące trafności i skuteczności zawarto w rozdziale: Wskaźniki realizacji w latach 2016 i 2017.

Czy Program odpowiada na realne potrzeby grup docelowych?

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Tomice na lata 2016-2018 odpowiada na realne potrzeby grup docelowych. W rodzinach z problemami opiekuńczo-wychowawczymi dzieci nie mogą liczyć na pomoc ze strony rodziców. Konieczne byłoby zatem utworzenie placówki wsparcia dziennego tj. świetlicy, w której dzieci miałyby zapewnioną opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Co należy zmienić aby poprawić skuteczność Programu?

Należy kontynuować realizację dotychczasowych zadań oraz położyć większy nacisk na działania takie jak: rozwijanie współpracy między podmiotami, jednostkami zajmującymi się pomocą rodzinom wymagającym wsparcia, zarówno instytucjonalnego jak i pozainstytucjonalnego, a zwłaszcza rodzinom z problemami opiekuńczymi i wychowawczymi.

Jakie działania należy podjąć w celu zwiększenia efektywności realizacji Strategii?

Należy kontynuować realizację dotychczasowych założeń zawartych w Programie Wspierania Rodziny dla Gminy Tomice na lata 2016-2018 . Należy przy tym położyć większy nacisk na działania takie jak: rozwijanie partnerskiej współpracy między podmiotami, jednostkami zajmującymi się pomocą rodzinom wymagającym wsparcia, zarówno instytucjonalnego jak i pozainstytucjonalnego, a zwłaszcza rodzinom z problemami opiekuńczymi i wychowawczymi. Gmina powinna również sięgać po środki unijne na realizację tych zadań. Konieczne jest również zgodnie z wymogami ustawy o wspieraniu rodziny, na terenie Gminy Tomice stworzyć placówkę wsparcia dziennego dla rodzin niewydolnych opiekuńczo - wychowawczo.

Czy przyjęte wskaźniki realizacji celów Strategii są adekwatne? Jeśli nie, jakie zmiany w tym przedmiocie powinny być przeprowadzone?

Po dokonaniu analizy wskaźników, w 1 wskaźniku wartość kumulatywna została założona zbyt nisko. W działaniu: Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowych, kulturalnych itp. wartość kumulatywna wskaźnika: liczba inicjatyw została zwiększona z 3 do 30. Pozostałe wskaźniki nie uległy zmianie.

5. WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Wartość kumulatywna 2016-2018	Wartość liczbowa wskaźnika w 2016 roku	Wartość % wskaźnika w 2016 roku	Wartość liczbowa wskaźnika w 2017 rok	Wartość % wskaźnika w 2017 roku	Skala Trafność	Skala Skuteczność
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowych, kulturalnych itp.	Liczba inicjatyw	30	16	53,3	10	86,7	1	1
Dostępność poradnictwa psychologicznego dla rodzin	Liczba rodzin objęta wsparciem	30	10	33,3	10	66,7	1	1
Realizacja pracy socjalnej z rodziną	Liczba rodzin objęta wsparciem	450	144	32,0	120	58,7	1	1
Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo	Liczba asystentów rodziny	1	1	100,0	1	100,0	1	1
Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	Liczba raportów	3	1	33,3	1	66,7	1	1
Organizacja festynów rodzinnych	Liczba festynów	3	3	100,0	5	266,7	1	1
Organizacja rodzinnych zawodów sportowych z wykorzystaniem bazy rekreacyjnej i sportowej.	Liczba wydarzeń	3	3	100,0	5	266,7	1	1
Realizacja sytemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży objęta systemem stypendialnym	333	190	57,1	147	101,2	1	1
Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny	Liczba rodzin objęta wsparciem	210	140	42,0	176	150,5	1	1

Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	Liczba rodzin objęta wsparciem	195	49	14,7	18	34,4	1	1
Zapewnienie dostępności do sytemu świadczeń rodzinnych.	Liczba rodzin objęta wsparciem	1400	454	136,3	487	67,2	1	1

6. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Liczba urodzeń i liczba zgonów oraz Wskaźnik Przyrostu Naturalnego w Gminie Tomice w latach 2012-2017	5
Tabela 2. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli samorządowych na terenie Gminy Tomice w latach 2014-2017.....	6
Tabela 3. Liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Tomice w latach 2014-2017	6
Tabela 4. Liczba uczniów przebywających na świetlicach w Gminie Tomice w latach 2014-2017	7
Tabela 5. Realizacja projektów i programów ze środków zewnętrznych na terenie Gminy Tomice w latach 2016/2017 i 2017/2018.....	7
Tabela 6. Liczba rodzin zastępczych działających na terenie Gminy Tomice w latach 2014-2017	10
Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Tomice w latach 2012-2017	11
Tabela 8. Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Tomice w latach 2012-2017, wg liczby dzieci w rodzinie	12
Tabela 9. Liczba rodzin niepełnych oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Tomice w latach 2012-2017	13
Tabela 10. Dominujące powody korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Tomice w latach 2012-2017.....	14
Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Tomice w latach 2012-2017.....	3
Wykres 2. Podstawowe rodzaje struktur ludności według płci i wieku.....	4
Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny na terenie Gminy Tomice w latach 2013-2017	9
Wykres 4. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną przez GOPS Tomice w latach 2012-2017	10
Wykres 5. Liczba rodzin z dziećmi oraz udział procentowy wśród ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Tomice w latach 2012-2017.....	12